

Marilena Crăciun

Drept fiscal

Ediția a IV-a

Cuprins

Prefață.....	XV
Abrevieri.....	XVII
I. Teoria generală a dreptului fiscal.....	1
1. Dreptul fiscal, ramură de drept public.....	3
1.1. Importanța dreptului fiscal	3
1.2. Definiția dreptului fiscal	5
1.3. Legitimitatea obligațiilor reglementate prin normele fiscale	7
1.3.1. Aspecte istorice	7
1.3.2. Legitimitatea normelor fiscale în dreptul românesc	10
1.4. Suveranitatea fiscală	12
1.5. Dreptul fiscal la nivel internațional și unional	15
1.6. Concepte fundamentale de drept fiscal	18
1.6.1. Buget public național. Venituri publice fiscale	18
1.6.2. Contribuabilul	22
1.6.3. Baza de impozitare (baza impozabilă sau materia impozabilă).....	23
2. Izvoarele dreptului fiscal	26
2.1. Legislația unională	26
2.1.1. Tratatul fondatoare și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.....	26
2.1.2. Deciziile Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	30
2.1.3. Regulamente și directive	31
2.2. Constituția României.....	34
2.3. Convențiile de evitare a dublei impunerii și tratatele internaționale	36
2.4. Legislația națională	38
3. Principiile dreptului fiscal	41
3.1. Principiile unionale aplicabile în dreptul fiscal.....	41
3.2. Principiile dreptului fiscal înscrise în Constituție	45
3.2.1. Principiul legalității	46
3.2.2. Principiul contributivității	47
3.2.3. Principiul justeții impunerii (echității impunerii).....	49
3.3. Principiile fiscalității rezultate din izvoare infraconstituționale.....	55
3.3.1. Conceptul de „fiscalitate” în viziunea Codului fiscal.....	55
3.3.2. Principiul echității impunerii.....	56
3.3.3. Principiul neutralității măsurilor fiscale	57
3.3.4. Principiul certitudinii impunerii	57

3.3.5. Principiul eficienței impunerii.....	61
3.3.6. Principiul predictibilității	61
4. Aplicarea legii fiscale.....	63
4.1. Aplicarea legii fiscale în timp	64
4.2. Aplicarea legii fiscale în spațiu	66
4.3. Aplicarea legii fiscale asupra persoanei.....	67
5. Raportul juridic fiscal	70
5.1. Definiția raportului juridic fiscal.....	70
5.2. Subiectele raportului juridic fiscal	71
5.2.1. Organele fiscale centrale	72
5.2.1.1. Ministerul Finanțelor	72
5.2.1.2. Agenția Națională de Administrare Fiscală.....	73
5.2.1.3. Autoritatea Vamală Română	75
5.2.2. Organele fiscale locale	75
5.2.3. Competența organelor fiscale.....	76
5.2.3.1. Competența teritorială	76
5.2.3.2. Competența materială a organelor fiscale centrale.....	78
5.2.3.3. Competența materială a organelor fiscale locale.....	80
5.2.4. Contribuabilul	81
5.2.4.1. Contribuabilul – persoană fizică rezidentă sau nerezidentă	81
5.2.4.2. Contribuabilul – persoană juridică rezidentă sau nerezidentă	83
5.3. Conținutul raportului juridic de drept fiscal.....	85
5.3.1. Drepturile fiscale.....	86
5.3.2. Obligațiile fiscale	87
5.3.2.1. Obligațiile fiscale patrimoniale	88
5.3.2.2. Obligațiile fiscale nepatrimoniale.....	90
5.4. Obiectul raportului juridic de drept fiscal	92
6. Veniturile fiscale.....	93
6.1. Impozite	93
6.2. Taxe.....	94
6.3. Contribuții	96
6.4. Impozite sau taxe parafiscale	99
II. Impozite directe	103
7. Impozitarea profesioniștilor	105
7.1. Aspecte introductive	105
7.2. Impozitul pe profit	108
7.2.1. Definiția impozitului pe profit.....	109
7.2.2. Contribuabilul	109
7.2.3. Cotele de impozitare	112
7.2.4. Calcularea rezultatului fiscal.....	114
7.2.5. Determinarea veniturilor	116

7.2.6. Determinarea cheltuielilor.....	117
7.2.6.1. Precizări generale privind cheltuielile	117
7.2.6.2. Cheltuielile deductibile.....	117
7.2.6.3. Cheltuielile deductibile limitat	118
7.2.6.4. Cheltuielile nedeductibile.....	119
7.2.6.5. Amortizarea fiscală.....	119
7.2.6.6. Cheltuielile cu dobânda și diferențele de curs valutar	121
7.2.7. Regimul de declarare și plată a impozitului pe profit.....	122
7.2.7.1. Regimul standard.....	122
7.2.7.2. Regimuri derogatorii	123
7.3. Impozitul pe veniturile microîntreprinderii.....	124
7.3.1. Evoluția reglementării.....	124
7.3.2. Definiția impozitului pe veniturile microîntreprinderii.....	127
7.3.3. Contribuabilul	127
7.3.4. Cota de impozitare	131
7.3.5. Determinarea bazei impozabile a impozitului pe veniturile microîntreprinderii	132
7.3.6. Declararea și plata impozitului pe veniturile microîntreprinderii	132
7.3.7. Reguli de intrare și ieșire din sistemul de impunere pe veniturile microîntreprinderii.....	133
7.4. Impozitul pe veniturile din activități independente ale profesioniștilor persoane fizice	133
7.4.1. Definiția activității independente	134
7.4.2. Definiția impozitului pe veniturile din activități independente.....	137
7.4.3. Contribuabilul	137
7.4.4. Cota de impozit	138
7.4.5. Regimurile fiscale de calculare, declarare și plată a impozitului pe venit.....	138
7.4.6. Regimul fiscal anual în sistem real.....	139
7.4.6.1. Determinarea venitului impozabil	139
7.4.6.2. Obligațiile fiscale specifice regimului fiscal anual în sistem real.....	141
7.4.7. Regimul fiscal anual în sistemul normei de venit	142
7.4.7.1. Determinarea venitului impozabil	142
7.4.7.2. Obligațiile fiscale specifice regimului fiscal anual în sistemul normei de venit.....	143
7.4.8. Regimul fiscal anual în sistemul forfetar	144
7.4.8.1. Determinarea venitului impozabil	144
7.4.8.2. Obligațiile fiscale specifice regimului fiscal anual în sistemul forfetar.....	146
7.4.9. Regimul fiscal final	147
7.5. Impozitul pe dividende.....	148

7.5.1. Aspecte introductive.....	148
7.5.2. Contribuabilul	149
7.5.3. Excepții legale de la plata impozitului pe dividende.....	150
7.5.4. Cota de impozit pe dividende.....	151
7.5.5. Determinarea bazei impozabile pentru impozitul pe dividende	151
7.5.6. Declaraarea și plata impozitului pe dividende	152
8. Impozitarea veniturilor persoanei fizice.....	153
8.1. Aspecte introductive	153
8.2. Definiția impozitului pe venit	154
8.3. Veniturile impozabile.....	154
8.4. Contribuabilul	158
8.5. Veniturile neimpozabile.....	161
8.6. Cotele de impozit	163
8.7. Regimurile fiscale de calculare, declarare și plată a impozitului pe venit.....	164
8.7.1. Regimul fiscal anual.....	164
8.7.2. Regimul fiscal final	166
8.8. Impozitarea veniturilor obținute din activități dependente.....	167
8.8.1. Veniturile impozabile.....	167
8.8.2. Veniturile neimpozabile	169
8.8.3. Deducerea personală	171
8.8.4. Regulile de determinare a veniturilor impozabile	172
8.8.5. Regimul fiscal aplicabil.....	173
8.9. Impozitarea veniturilor obținute din valorificarea drepturilor de proprietate intelectuală	173
8.9.1. Determinarea veniturilor impozabile.....	174
8.9.2. Obligații fiscale specifice pentru contribuabil.....	175
8.9.2.1. Obligațiile fiscale în cazul regimului fiscal final.....	175
8.9.2.2. Obligațiile fiscale în cazul regimului fiscal anual	176
8.10. Impozitarea veniturilor obținute din cedarea folosinței bunurilor.....	177
8.10.1. Veniturile impozabile.....	177
8.10.2. Regimul fiscal aplicabil veniturilor impozabile obținute din activități de închiriere pe termen scurt	178
8.10.3. Regimul fiscal aplicabil veniturilor impozabile în cazul transferului de folosință, indiferent de scop	179
8.10.4. Regimul fiscal aplicabil veniturilor impozabile în cazul arendării terenurilor agricole	181
9. Impozitarea veniturilor obținute din România de către nerezidenți.....	182
9.1. Aspecte introductive	182
9.2. Categoriile de venituri impozabile	184
9.3. Sediul permanent.....	185
9.4. Nomadul digital.....	186
9.5. Contribuabilul	188
9.6. Veniturile impozabile.....	189

9.6.1. Regulile de impozitare a veniturilor din dividende	190
9.6.2. Regulile de impozitare a veniturilor din dobânzi	190
9.6.3. Regulile de impozitare a veniturilor din redevențe	191
9.7. Declararea și plata impozitului.....	192
9.8. Limitarea aplicării normelor menite să evite dubla impunere.....	193
9.9. Regulile de evitare a dublei impuneri	194
10. Impozitele și taxe locale	197
10.1. Aspecte generale privind impozitele locale	198
10.2. Impozitul pe clădiri	199
10.2.1. Definiție și reglementare	199
10.2.2. Contribuabil.....	199
10.2.3. Obiectul impunerii	201
10.2.4. Modul de calcul al impozitului pe clădiri.....	202
10.2.5. Obligațiile contribuabilului	204
10.3. Impozitul pe teren	204
10.3.1. Definiție și reglementare	204
10.3.2. Contribuabil.....	205
10.3.3. Obiectul impunerii	206
10.3.4. Modul de calcul al impozitului.....	206
10.3.5. Obligațiile contribuabilului	207
10.4. Impozitul pe mijloacele de transport.....	208
10.4.1. Definiție și reglementare	208
10.4.2. Contribuabil.....	208
10.4.3. Obiectul impunerii	209
10.4.4. Modul de calcul al impozitului.....	211
10.4.5. Obligațiile contribuabilului	212
10.5. Taxele locale	212
10.5.1. Aspecte generale	212
10.5.2. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor.....	213
10.5.3. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	214
10.5.4. Taxele speciale	216
III. Impozite indirecte. Taxa pe valoarea adăugată.....	219
11. Taxa pe valoarea adăugată.....	221
11.1. Aspecte generale privind taxa pe valoarea adăugată.....	221
11.2. Reglementarea TVA-ului în România.....	225
11.3. Condițiile legale pentru aplicarea TVA-ului unei operațiuni economice	226
11.4. Persoana impozabilă – contribuabil	229
11.4.1. Formele persoanei impozabile	230
11.4.2. Activitatea economică.....	230
11.4.3. Criteriul independenței.....	232

11.4.4. Sediul activității economice al persoanei impozabile.	
Sediul fix.....	233
11.4.5. Persoana impozabilă instituția publică.....	234
11.5. Operațiuni impozabile.....	236
11.5.1. Operațiuni impozabile pe teritoriul României.....	238
11.5.1.1. Livrarea de bunuri	238
11.5.1.2. Regulile privind determinarea locului livrării de bunuri.....	240
11.5.1.3. Prestarea serviciilor	241
11.5.1.4. Regulile privind determinarea locului prestării de servicii	242
11.5.2. Operațiuni impozabile ce implică statele membre ale Uniunii Europene.....	243
11.5.2.1. Achiziția intracomunitară de bunuri	243
11.5.2.2. Locul operațiunii în cazul achiziției de bunuri din state membre ale Uniunii Europene	244
11.5.2.3. Livrarea intracomunitară de bunuri	244
11.5.3. Operațiuni impozabile ce implică state terțe	244
11.5.3.1. Importul bunurilor din afara teritoriului Uniunii Europene	244
11.5.3.2. Locul importului de bunuri.....	245
11.5.3.3. Exportul bunurilor în afara teritoriului Uniunii Europene	246
11.6. Baza impozabilă a TVA-ului. Cotele de TVA	246
11.6.1. Baza impozabilă a TVA-ului.....	246
11.6.2. Cotele de TVA	248
11.7. Faptul generator și exigibilitatea TVA-ului. Data îndeplinirii condițiilor legale pentru calcularea TVA-ului	250
11.8. Dreptul de deducere	253
11.8.1. Principiul neutralității TVA	254
11.8.2. Condițiile de fond și de formă pentru invocarea dreptului de deducere	255
11.8.3. Limitarea dreptului de deducere conform jurisprudenței CJUE	256
11.8.4. Limitarea legală a dreptului de deducere	256
11.9. Operațiunile scutite	257
11.9.1. Regimul special de scutire aplicabil întreprinderilor mici	259
11.9.2. Operațiunile scutite fără drept de deducere.....	260
11.9.3. Operațiunile scutite cu drept de deducere	261
11.10. Obligațiile persoanei impozabile.....	261
11.10.1. Înregistrarea la organele fiscale.....	261
11.10.2. Emiterea facturilor, evidența fiscală a operațiunilor impozabile și depunerea decontului de taxă	262
11.10.3. Calcularea TVA-ului.....	264
11.10.4. Plata TVA-ului.....	265

IV. Procedura fiscală.....	267
12. Administrația publică fiscală.....	269
12.1. Administrarea veniturilor fiscale.....	271
12.2. Principiile legale aplicabile administrației publice fiscale	272
12.3. Regulile fiscale privind administrarea probelor	274
12.3.1. Mijloacele de probă utilizate pentru stabilirea situației de fapt.....	274
12.3.2. Aprecierea probelor și dreptul de refuz.....	278
12.4. Regulile fiscale privind termenele.....	279
12.5. Prescripția în dreptul fiscal.....	280
12.5.1. Prescripția dreptului de a stabili obligații fiscale	281
12.5.2. Prescripția dreptului de a cere executarea silită a obligațiilor fiscale	283
12.6. Înregistrarea fiscală	284
12.7. Analiza de risc efectuată de către organul fiscal central	288
12.8. Stabilirea obligațiilor fiscale de către organul fiscal central	289
12.9. Evidențele fiscale și contabile	290
13. Actul administrativ fiscal.....	293
13.1. Definiția actului administrativ fiscal	293
13.2. Formele legale ale actului administrativ fiscal.....	295
13.3. Titlul de creanță	297
13.3.1. Titlul de creanță bugetară.....	298
13.3.2. Titlul de creanță fiscală	298
13.4. Regulile de emiterie și de comunicare a actului administrativ fiscal.....	300
13.5. Nulitatea actului administrativ fiscal.....	303
14. Stingerea obligațiilor fiscale patrimoniale. Colectarea creanțelor fiscale	306
14.1. Aspecte generale	306
14.2. Stingerea voluntară prin plată	307
14.2.1. Momentul plății.....	308
14.2.2. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale.....	309
14.3. Executarea silită a creanțelor fiscale	310
14.3.1. Aspecte instituționale	310
14.3.2. Condiții legale pentru declanșarea executării silită	312
14.3.3. Declanșarea procedurii de executare silită	312
14.3.4. Reguli privind executarea silită fiscală	313
14.3.5. Modalități de executare silită	314
14.3.5.1. Poprirea	315
14.3.5.2. Executarea silită mobilă	316
14.3.5.3. Executarea silită imobiliară	317
14.3.6. Valorificarea bunurilor mobile sau imobile sechestrate	318
14.3.7. Eliberarea și distribuirea sumelor din executarea silită.....	318
14.3.8. Închiderea procedurii de executare silită.....	319
14.3.9. Contestația la executare silită.....	319

14.4. Cesiunea creanțelor bugetare	320
14.5. Alte modalități de stingere a obligațiilor fiscale	322
14.5.1. Compensarea	323
14.5.2. Darea în plată	323
14.5.3. Anularea	325
14.5.4. Conversia în acțiuni a creanțelor fiscale.....	327
14.5.5. Recuperarea creanțelor fiscale în caz de insolvabilitate sau insolvență	328
15. Controlul fiscal	330
15.1. Definiția și reglementarea controlului fiscal	330
15.2. Formele controlului fiscal	333
15.2.1. Inspecția fiscală.....	334
15.2.1.1. Obiectul și organele competente.....	334
15.2.1.2. Subiectele controlate	335
15.2.1.3. Procedura prealabilă declanșării inspecției fiscale	335
15.2.1.4. Regulile aplicabile inspecției fiscale	337
15.2.1.5. Finalizarea inspecției fiscale.....	338
15.2.2. Controlul inopinat	339
15.2.2.1. Obiectul și organele competente.....	339
15.2.2.2. Subiectele controlate	340
15.2.2.3. Procedura prealabilă declanșării controlului inopinat.....	340
15.2.2.4. Regulile aplicabile controlului inopinat	340
15.2.2.5. Finalizarea controlului inopinat.....	341
15.2.3. Controlul antifraudă	342
15.2.3.1. Obiectul și organele competente.....	342
15.2.3.2. Subiectele controlate	343
15.2.3.3. Procedura prealabilă declanșării controlului antifraudă.....	343
15.2.3.4. Regulile aplicabile controlului antifraudă	343
15.2.3.5. Finalizarea controlului antifraudă.....	344
15.2.4. Verificarea situației fiscale personale de către organul fiscal central	344
15.2.4.1. Obiectul și organele competente.....	344
15.2.4.2. Subiectele controlate	345
15.2.4.3. Procedura prealabilă declanșării verificării situației fiscale.....	346
15.2.4.4. Regulile aplicabile verificării situației fiscale	347
15.2.4.5. Finalizarea verificării situației fiscale personale	348
15.2.5. Verificarea documentară	348
15.2.5.1. Obiectul și organele competente.....	348
15.2.5.2. Subiectele controlate	349
15.2.5.3. Procedura „prealabilă” declanșării verificării documentare	349

15.2.5.4. Regulile aplicabile verificării documentare.....	350
15.2.5.5. Finalizarea verificării documentare	351
16. Răspunderea juridică fiscală.....	352
16.1. Aspecte introductive	352
16.2. Definiția și principiile răspunderii fiscale	354
16.3. Condițiile legale ale răspunderii fiscale	355
16.4. Sancțiunile legale în cazul răspunderii fiscale	356
16.4.1. Sancțiunile fiscale administrative patrimoniale.....	356
16.4.2. Sancțiunile fiscale administrative nepatrimoniale.....	358
16.4.3. Sancțiunile contravenționale	360
16.4.4. Sancțiunile penale	360
16.5. Condițiile angajării răspunderii civile în materie fiscală.....	366
16.6. Răspunderea solidară în materie fiscală	369
16.6.1. Răspunderea solidară generală	369
16.6.2. Răspunderea solidară specială prevăzută în art. 25	
C.proc.fisc.	371
16.6.3. Prescripția dreptului organului fiscal de a emite o decizie	
privind angajarea răspunderii solidară în temeiul art. 25	
C.proc.fisc.	373
V. Contenciosul fiscal	375
17. Contestarea administrativă a actului administrativ fiscal.....	377
17.1. Aspecte generale privind procedura de contestare a actului	
administrativ	377
17.2. Contestația administrativă formulată în temeiul Codului	
de procedură fiscală	378
17.2.1. Cine poate formula o contestație.....	380
17.2.2. Obiectul contestației.....	381
17.2.3. Condițiile de formă ale contestației.....	382
17.2.4. Termenul de depunere.....	382
17.2.5. Instituțiile publice competente să soluționeze contestația	
administrativă fiscală.....	383
17.2.6. Procedura de soluționare a contestației	384
17.2.7. Actul de soluționare a contestației.....	385
17.2.8. Efectul formulării contestației	386
17.3. Căile de atac împotriva deciziilor de soluționare a contestațiilor	
administrative.....	387
Bibliografie.....	391

5. Raportul juridic fiscal

5.1. Definiția raportului juridic fiscal

Raporturile juridice fiscale reprezintă acele **relații sociale**, reglementate de **norme juridice**, care iau naștere, se modifică și se sting în procesul **formării și administrării veniturilor fiscale**.

Relațiile sociale ce fac parte din raportul juridic fiscal sunt prevăzute de norme imperative, însă **izvorul raportului juridic fiscal** este reprezentat de **acțiunile săvârșite de persoane**, fizice, juridice sau alte forme de organizare, cu scopul de a produce efecte juridice (acte juridice) ce generează, în temeiul legii fiscale, drepturi și obligații fiscale. Actul juridic prin care o persoană fizică transferă din patrimoniul său dreptul de proprietate asupra unui bun imobil generează în sarcina acelei persoane obligația fiscală de a plăti un impozit pe venit¹. Incidența prevederilor din Codul fiscal intervine numai în situația în care elementele de fapt prescrise în diversele articole se realizează. Izvorul raportului juridic fiscal este întotdeauna într-o altă ramură de drept, născându-se numai dacă o persoană dobândește un bun impozabil, un venit impozabil sau livrează un bun ori prestează un serviciu pe bază de contraprestație. Raportul juridic fiscal este un raport obligațional ce presupune că dă naștere unor drepturi și obligații subiectelor implicate. În dreptul fiscal, persoana care este subiect al raportului juridic fiscal nu acționează în vederea nașterii aceluiași raport, ci acel raport apare, în temeiul legii, dacă persoana realizează o acțiune prevăzută de legea fiscală.

Și în materia dreptului fiscal, acțiunile persoanei² pot fi licite, atunci când se circumscriu normelor de drept fiscal, sau ilicite, situație în care este vorba de o încălcare a legislației fiscale, sub forma sancțiunilor patrimoniale sau nepatrimoniale specifice dreptului fiscal (sancțiuni fiscale), contravenționale sau penale.

¹ Art. 111-113 C.fisc. reglementează situația în care persoana fizică datorează impozitul pe veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal.

² S. Cristea, op. cit., p. 47; N. Popa, op. cit., p. 238.

Conform prevederilor art. 1 C.fisc.¹, coroborate cu dispozițiile art. 2 C.proc.fisc.² și ale art. 16 C.proc.fisc.³, **raporturile juridice de drept fiscal** se clasifică în:

a) raportul de drept material fiscal, ce cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care apar în legătură cu **formarea veniturilor fiscale**. Raportul juridic de drept material include acele **relații sociale** care iau **naștere, se modifică și se sting** în procesul **formării veniturilor fiscale** centrale sau locale și presupun apariția (nașterea) creanțelor fiscale, adică a dreptului statului sau unității administrativ-teritoriale de a solicita contribuabilului executarea obligației corelative;

b) raportul de drept procedural fiscal, ce cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care apar în legătură cu **administrarea veniturilor fiscale**.

O altă precizare importantă este aceea că în Codul fiscal sunt incluse atât norme ce reglementează raportul de drept material, cât și raportul de drept procedural.

Raportul juridic, de orice tip, este analizat, din punct de vedere structural, cu privire la trei elemente:

- (i) subiectele raportului juridic;
- (ii) conținutul raportului juridic;
- (iii) obiectul raportului juridic.

5.2. Subiectele raportului juridic fiscal

Raportul juridic fiscal este un **raport de drept public**, ceea ce presupune că subiectele sunt, pe de o parte, **statul, unitățile administrativ-teritoriale sau, după caz, subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor**, denumite generic, în reglementarea fiscală, „*organe fiscale*”.

¹ „(1) Prezentul cod stabilește: cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii prevăzute la art. 2 alin. (2), care sunt venituri ale bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, bugetului asigurărilor pentru șomaj și fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale; contribuabilii care au obligația să plătească aceste impozite, taxe și contribuții sociale; modul de calcul și de plată a acestora; procedura de modificare a acestor impozite, taxe și contribuții sociale. De asemenea, autorizează Ministerul Finanțelor Publice să elaboreze norme metodologice, instrucțiuni și ordine în aplicarea prezentului cod și a legilor de ratificare a convențiilor de evitare a dublei impuneri în aplicare.

(2) Cadrul legal de administrare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale obligatorii reglementate de prezentul cod este stabilit prin Codul de procedură fiscală”.

² Art. 2 alin. (1) C.proc.fisc. reglementează drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea creanțelor fiscale datorate bugetului general consolidat, indiferent de autoritatea care le administrează, cu excepția cazului când prin lege se prevede altfel.

³ „Art. 16. (1) Raportul juridic fiscal cuprinde raportul de drept material fiscal și raportul de drept procedural fiscal.

(2) Raportul de drept material fiscal cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care apar în legătură cu creanțele fiscale.

(3) Raportul de drept procedural fiscal cuprinde totalitatea drepturilor și obligațiilor care apar în legătură cu administrarea creanțelor fiscale”.

Organele fiscale sunt împărțite în centrale¹ și locale², corelativ cu tipurile de venituri fiscale pe care le administrează fiecare.

Pe de altă parte, **celălalt subiect al raportului juridic fiscal este contribuabilul sau plătitorul**, care poate fi o persoană fizică, o persoană juridică sau o altă formă de organizare (entitate) fără personalitate juridică.

5.2.1. Organele fiscale centrale

Statul este reprezentat de către:

- a) **Ministerul Finanțelor (MF)**³ (anterior denumit „Ministerul Finanțelor Publice”),
- b) **Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF)** și unitățile subordonate acesteia, conform art. 1 pct. 31 C.proc.fisc.⁴, și
- c) **Autoritatea Vamală Română (AVR)**, reînființată prin Legea nr. 268/2021 pentru înființarea Autorității Vamale Române și pentru modificarea unor acte normative⁵.

5.2.1.1. Ministerul Finanțelor

Ministerul Finanțelor (denumit anterior Ministerul Finanțelor Publice) este o instituție publică, în structura Guvernului, care aplică strategia și Programul de guvernare în domeniul finanțelor publice⁶, având și atribuții de coordonare a aplicării unitare a prevederilor Codului fiscal, emițând, în acest sens, ordine sau instrucțiuni date în aplicarea unitară a Codului fiscal.

¹ Art. 1 pct. 31 C.proc.fisc.: organ fiscal central – Agenția Națională de Administrare Fiscală, denumită în continuare „ANAF”, prin structurile de specialitate cu atribuții de administrare a creanțelor fiscale, inclusiv unitățile subordonate ANAF.

² Art. 1 pct. 33 C.proc.fisc.: organ fiscal local – structurile de specialitate din cadrul autorităților administrației publice locale cu atribuții de administrare a creanțelor fiscale.

³ Conform art. 6 alin. (2) din O.U.G. nr. 212/2020 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 1307 din 29 decembrie 2020), aprobată cu modificări prin Legea nr. 109/2021 (M. Of. nr. 457 din 29 aprilie 2021), „Ministerul Finanțelor Publice se reorganizează și își schimbă denumirea în «Ministerul Finanțelor»”.

⁴ „31. organ fiscal central – Ministerul Finanțelor Publice și Agenția Națională de Administrare Fiscală, denumită în continuare «A.N.A.F.», prin structurile de specialitate cu atribuții de administrare a creanțelor fiscale, inclusiv unitățile subordonate ale Ministerului Finanțelor Publice sau A.N.A.F.”.

⁵ M. Of. nr. 1077 din 10 noiembrie 2021.

⁶ H.G. nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor (M. Of. nr. 52 din 28 ianuarie 2009), modificată prin H.G. nr. 238 din 16 februarie 2022 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice, precum și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (M. Of. nr. 167 din 18 februarie 2022). Ultima modificare a fost adusă prin H.G. nr. 312/2025 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor (M. Of. nr. 302 din 7 aprilie 2025).